

نوبت امتحان: دی ماه (نیم سال اول)	امتحان درس: علوم و فنون ادبی یازدهم	آزمون ۱								
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	رشته علوم انسانی و معارف اسلامی									
نمره	ردیف سؤالات									
۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۲۵ ۰/۷۵ ۰/۱۵	<p align="center">تاریخ ادبیات (۲ نمره)</p> <p>۱- درستی و نادرستی هر یک از عبارتهای زیر را بنویسید. الف) مهم‌ترین کتاب خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی «جامع‌التواریخ» است که به نثری مصنوع نوشته شده است. ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>ب) جامی، معروف‌ترین شاعر قرن نهم، کتاب «بهارستان» خود را به سبک بوستان سعدی نوشت. ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>پ) خواجهی کرمانی چند مثنوی به پیروی از پنج گنج نظامی سروده که نشان‌دهنده استادی او در شاعری است. ☐ درست ☐ نادرست</p> <p>۲- هر یک از موارد گروه «الف» در جدول زیر، مربوط به کدام یک از شخصیت‌های گروه «ب» است. (توجه: در گروه «ب» دو مورد اضافی است.)</p> <table border="1" data-bbox="406 777 1291 1018"> <thead> <tr> <th>الف</th> <th>ب</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>الف) او با تلفیق و درآمیختن عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رساند. ب) اثر معروفش «المعجم فی معاییر اشعار العجم» از نخستین و مهم‌ترین آثار در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر است. پ) «تاریخ گزیده» او در برگزیده تاریخ پیامبران و خلفای چهارگانه و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ ه.ق است.</td> <td>شمس قیس رازی سعدی حافظ حمدالله مستوفی عطاملک جوینی</td> </tr> </tbody> </table> <p>۳- چرا در قرن هفتم، قصیده‌سرایی از رونق افتاد؟</p>		الف	ب	الف) او با تلفیق و درآمیختن عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رساند. ب) اثر معروفش «المعجم فی معاییر اشعار العجم» از نخستین و مهم‌ترین آثار در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر است. پ) «تاریخ گزیده» او در برگزیده تاریخ پیامبران و خلفای چهارگانه و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ ه.ق است.	شمس قیس رازی سعدی حافظ حمدالله مستوفی عطاملک جوینی				
الف	ب									
الف) او با تلفیق و درآمیختن عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رساند. ب) اثر معروفش «المعجم فی معاییر اشعار العجم» از نخستین و مهم‌ترین آثار در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر است. پ) «تاریخ گزیده» او در برگزیده تاریخ پیامبران و خلفای چهارگانه و تاریخ ایران تا سال ۷۳۰ ه.ق است.	شمس قیس رازی سعدی حافظ حمدالله مستوفی عطاملک جوینی									
۰/۷۵ ۰/۱۵ ۰/۱۵ ۰/۲۵	<p align="center">سبک‌شناسی (۲ نمره)</p> <p>۴- هر یک از ویژگی‌های زیر، مربوط به کدام یک از قلمروهای سه‌گانه سبک عراقی است؟ الف) توجه به بیان و بدیع ب) کمی لغات فارسی اصیل و افزونی لغات عربی پ) شعر در دوره سبک عراقی از دربار خارج شده، قصیده از رونق افتاد.</p> <p>۵- نوشته زیر را بخوانید و یک ویژگی زبانی و یک ویژگی ادبی آن را بنویسید. «پس از ابر کرم، باران محبت بر خاک آدم بارید و خاک را گل کرد و به ید قدرت در گل از گل دل کرد. عشق، نتیجه محبت حق است.»</p> <p>۶- جاهای خالی را با واژه‌های مناسب پر کنید. الف) نثر فنی کم‌کم در قرن هفتم ضعیف می‌شود و در قرن هشتم با سیطره تیموریان بر ایران از میان می‌رود. تا آنجا که نثر در اکثر کتاب‌های این دوره جای نثر را می‌گیرد. ب) ملاً حسین واعظ کاشفی، را به انشای دوره خود بازگرداند و آن را «انوار سهیلی» نامید.</p>									
۱ ۱/۵	<p align="center">موسیقی شعر (۶ نمره)</p> <p>۷- برای هر یک از موارد زیر، وزن‌واژه مناسب بنویسید. الف) روشنایی: ب) سخندان: پ) دیوافت: ت) فراوانی:</p> <p>۸- درنگ‌های منظم بیت زیر را بیابید و در جدول زیر قرار دهید: جان بلادیده منم، گریه خندیده منم یار پسندیده منم، یار پسندید مرا</p> <table border="1" data-bbox="365 1827 1291 1911"> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>									

<p>۱</p> <p>۰/۲۵</p> <p>۰/۲۵</p> <p>۲</p>	<p>۹- وزن واژه خوشه‌های هجایی زیر را بنویسید.</p> <p>الف) - - U - ب) - U U - پ) - - U U ت) - U - -</p> <p>۱۰- در هر یک از عبارات زیر، واژه مناسب را از داخل کمانک انتخاب کنید.</p> <p>الف) درنگ‌های پاپان هر پایه، (مرز پایه‌های آوایی - همسنگی این پایه‌ها) را به ما نشان می‌دهند.</p> <p>ب) (وزن - هجای) شعر حاصل چینش به‌سامان این پایه‌های آوایی یا ارکان عروضی است.</p> <p>۱۱- بیت زیر را متناسب با پایه‌های آوایی تفکیک کنید. سپس وزن واژه و خوشه‌های هجایی هر یک را در خانه‌ها قرار دهید.</p> <p>ز یا افتادگان را با قوی‌دستان نزاعی نیست به جنگ باد هرگز برگ زردی بر نمی‌خیزد</p> <table border="1" data-bbox="402 506 1295 667"> <tr> <td>پایه‌های آوایی</td> <td></td> </tr> <tr> <td>وزن واژه</td> <td></td> </tr> <tr> <td>خوشه‌های هجایی</td> <td></td> </tr> </table>	پایه‌های آوایی		وزن واژه		خوشه‌های هجایی									
پایه‌های آوایی															
وزن واژه															
خوشه‌های هجایی															
<p>۰/۷۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۲۵</p> <p>۰/۲۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۰/۵</p> <p>۱</p>	<p>زیبایی‌شناسی (۶ نمره)</p> <p>۱۲- در بیت زیر، تشبیه فشرده (بلیغ) غیر ترکیبی را بیابید و ارکان اصلی آن را بنویسید.</p> <p>منم کشتی در این بحر و نشاید که بر من باد سرگردان فرستی</p> <table border="1" data-bbox="472 835 1224 957"> <tr> <td>تشبیه فشرده غیر ترکیبی</td> <td>مشبه</td> <td>مشبه‌به</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table> <p>۱۳- در بیت زیر، مجاز و قرینه را مشخص کنید.</p> <p>یکی دشت با دیدگان پر ز خون که تا او کی آید ز آتش برون</p> <p>۱۴- در هر یک از متن‌های زیر، ادات تشبیه را بیابید و بنویسید.</p> <p>الف) آورده‌اند که در ناحیت کشمیر، متصدی خوش و مرغزاری نزه بود که در پیش جمال او دم طاووس به پر زاغ مانستی.</p> <p>ب) چو خورشید بر چرخ بنمود تاج زمین شد به کردار تابنده عاج</p> <p>۱۵- معنای نهاده (حقیقی) و نانهاده (مجازی) را در واژه‌های مشخص شده، بررسی کنید.</p> <p>الف) کرم ورزد آن سر که مغزی در اوست که دون همتانندی مغز و پوست</p> <p>مغز (معنی نهاده): (معنی نانهاده):</p> <p>ب) شما چه دانید که ما را با این مشت <u>خاک</u>، چه کارها از ازل تا ابد در پیش است.</p> <p>خاک (معنی نهاده): (معنی نانهاده):</p> <p>۱۶- تشبیه فشرده (بلیغ) ترکیبی در بیت زیر را به یک تشبیه گسترده تبدیل کنید.</p> <p>از کیمیای مهر تو زر گشت روی من آری، به یمن لطف شما خاک زر شود</p> <p>۱۷- در کدام یک از بیت‌های زیر، واژه «سر» در معنی نهاده و در کدام، در معنی نانهاده (مجاز) به کار رفته است؟</p> <p>الف) نشسته برو شهریاری چو ماه یکی تاج بر سر به جای کلاه</p> <p>ب) سپید شد چو درخت شکوفه‌دار سرم وزین درخت همین میوه غم است برم</p> <p>۱۸- یک تشبیه گسترده بسازید که «درخت» در آن مشبه‌به باشد.</p> <p>۱۹- ارکان تشبیه را در بیت زیر نشان دهید.</p> <p>گرچه بی‌طاقتم چو مور ضعیف می‌کشم نفس و می‌کشم بارت</p> <table border="1" data-bbox="370 1818 1328 1948"> <tr> <td>مشبه</td> <td>مشبه‌به</td> <td>وجه‌شبه</td> <td>ادات تشبیه</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </table>	تشبیه فشرده غیر ترکیبی	مشبه	مشبه‌به				مشبه	مشبه‌به	وجه‌شبه	ادات تشبیه				
تشبیه فشرده غیر ترکیبی	مشبه	مشبه‌به													
مشبه	مشبه‌به	وجه‌شبه	ادات تشبیه												

۰/۷۵	<p>۲۰- در کدام بیت، تشبیه فشرده (بلیغ) ترکیبی به کار رفته است؟ ارکان آن را نشان دهید. الف) هیچ شک نیست که روزی اثری خواهد کرد ب) نه این ریسمان می‌برد با منش تیر آهی که به وقت سحر انداخته‌ایم که احسان کمندی است در گردش</p>
<p>۰/۵ ۰/۵ ۰/۵ ۲/۵</p>	<p>نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)</p> <p>۲۱- متن زیر از کتاب «مرصادالعباد من المبدأ الی المعاد» نجم‌الدین رازی از نویسندگان معروف سبک عراقی در قرن هفتم است. پس از خواندن متن زیر، به پرسش‌ها پاسخ دهید: «ایشان چه سلطان، چه دربان، چه خاقان، چه دهقان؛ اگرچه در زیر زنده‌اند، با دل‌های زنده‌اند: با مُلک زنده‌پوشان، سلطان چه کار دارد؟ در بزم دُرد نوشان، خاقان چه کار دارد؟ ولیکن سعادت عظمی و دولت کبری در آن است که صاحب همتی را سلطنت مملکت دین و دنیا کرامت کنند. چنانکه داود را این مرتبه ارزانی داشتند که: یا داود، انا جعلناک خلیفة فی الارض.»</p> <p>الف) دو ویژگی زبانی این نوشته را بنویسید. ب) به دو ویژگی ادبی این نوشته اشاره کنید. پ) این نوشته به کدام دیدگاه فکری توجه دارد؟</p> <p>۲۲- غزل زیر را از نظر تاریخ ادبیات، سبک‌شناسی و موسیقی شعر بررسی کنید.</p> <p>«تیز دَوم، تیز دَوم تا به سواران برسم خوش شده‌ام، خوش شده‌ام، پاره آتش شده‌ام خاک شوم، خاک شوم تا ز تو سرسبز شوم چرخ بود جای شرف، خاک بود جای تلف عالم این خاک و هوا گوهر کفر است و فنا هیچ طبیبی ندهد بی‌مرضی خبّ و دوا نیست شوم، نیست شوم تا بر جانان برسم خانه بسوزم بروم، تا به بیابان برسم آب شوم، سجده‌کنان تا به گلستان برسم باز رهم زین دو خطر، چون بر سلطان برسم در دل کفر آمده‌ام تا که به ایمان برسم من همگی درد شوم تا که به درمان برسم» (مولوی)</p>

نوبت امتحان: دی ماه (نیم سال اول)	پاسخ امتحان شماره ۱	پاسخ آزمون ()
مدت امتحان: ۹۰ دقیقه	امتحان درس: علوم و فنون ادبی یازدهم	

تاریخ ادبیات (۲ نمره)

- ۱- الف) نادرست (نثر کتاب جامع التواریخ، عالمانه و پخته است). (۰/۲۵)
 ب) نادرست (بهارستان به سبک گلستان سعدی نوشته شد). (۰/۲۵) پ) درست (۰/۲۵)
 ۲- الف) حافظ (۰/۲۵) ب) شمس قیس رازی (۰/۲۵) پ) حمدالله مستوفی (۰/۲۵)
 ۳- به دلیل از بین رفتن دربارهای ادب دوست ایرانی تبار (۰/۵)

سبک‌شناسی (۲ نمره)

- ۴- الف) قلمرو ادبی (۰/۲۵) ب) قلمرو زبانی (۰/۲۵) پ) قلمرو ادبی (۰/۲۵)
 ۵- ویژگی زبانی: به کار بردن واژگان عربی (محبت، ید، قدرت، ...). (۰/۲۵) ویژگی ادبی: به کارگیری صنایع ادبی و آرایه‌ها (ابر کرم، باران محبت: تشبیه / گل: واژه آرایه / گل، دل: جناس) (۰/۲۵)
 ۶- الف) نثر ساده (۰/۲۵) نثر فنی (۰/۲۵) ب) کلیله و دمنه (۰/۲۵)

موسیقی شعر (۶ نمره)

- ۷- الف) روشنایی (فاعلاتن) (۰/۲۵) ب) سخندان (فعولن) (۰/۲۵)
 پ) دیبوصفت (مفتعلن) (۰/۲۵) ت) فراوانی (مفاعیلن) (۰/۲۵)
 ۸-

۰/۷۵	جان بَ لا	دی دِم نَم	گِ رِ یِ خَن	دی دِم نَم
۰/۷۵	یا رِ پَ سَن	دی دِم رَا	یا رِ پَ سَن	دی دِم رَا

 ۹- الف) مستفعلن (۰/۲۵) ب) مفتعلن (۰/۲۵) پ) فعاتلن (۰/۲۵) ت) فاعلاتن (۰/۲۵)
 ۱۰- الف) مرزپایه‌های آوایی (۰/۲۵) ب) وزن (۰/۲۵)
 ۱۱-

پایه‌های آوایی	زِ یا اَف تا	دِ گان را با	قَ وی دَس تان	نِ زَا عی نیست
وزن‌واژه	بِ جَن گِ با	دِ هَر گِزِ بَر	گِ زَرِ دِی بَر	نِ مِی خِی زَد
خوشه‌های هجایی	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن
	--- U	--- U	--- U	--- U

پایه‌های آوایی: (۱) نمره / وزن‌واژه: (۰/۵) نمره / خوشه‌های هجایی: (۰/۵) نمره

زیبایی‌شناسی (۶ نمره)

- ۱۲- تشبیه فشرده غیر ترکیبی: منم کشتی (۰/۲۵) - مشبه: من (۰/۲۵) - مشبه‌به: کشتی (۰/۲۵)
 ۱۳- دشت: مجاز از مردم (۰/۲۵) قرینه: دیدگان پر ز خون (۰/۲۵)
 ۱۴- الف) مانستی (۰/۲۵) ب) به کردار (۰/۲۵)
 ۱۵- الف) مغز: معنی نهاده: ماده نرم و خاکستری رنگ که در کاسه سر است. (۰/۲۵) معنی نانهاده: اندیشه، فکر (۰/۲۵)
 ب) خاک: معنی نهاده: گِل (۰/۲۵) معنی نانهاده: وجود انسان (۰/۲۵)
 ۱۶- کیمیای مهر ← تشبیه فشرده ترکیبی ← تشبیه گسترده: مهر مانند کیمیا، با ارزش است. (۰/۵)
 ۱۷- «سر» در بیت گزینۀ «الف» در معنی نهاده به کار رفته است و مجاز نیست (۰/۲۵) اما «سر» در بیت «ب» به معنی «مو» در معنی نانهاده (مجاز) به کار رفته است. (۰/۲۵)
 ۱۸- دوستی همانند درخت پاینده است. (۰/۵) یا انسان مثل درخت مقاوم است. (یا هر مثال درست دیگر)
 ۱۹- مشبه: «م» یا «من» در بی‌طاقتم (۰/۲۵) / مشبه‌به: مور / بی‌طاقتی: وجه شبه (۰/۲۵) / چو: ادات تشبیه.
 ۲۰- بیت الف) (۰/۲۵) تیر آه: آه (مشبه) (۰/۲۵) تیر (مشبه‌به) (۰/۲۵) در گزینۀ «ب» از تشبیه فشرده (بلیغ) غیر ترکیبی استفاده شده است: احسان (همانند) کمندی است.

نقد و تحلیل نظم و نثر (۴ نمره)

۲۱- الف) ویژگی زبانی: به کارگیری زیاد واژگان عربی- به کارگیری نثر فنی- پیچیدگی سخن- استفاده از «را» به جای «به»:
صاحب همتی را ← به صاحب همتی. (دو مورد کافی است، هر مورد ۰/۲۵)

ب) ویژگی ادبی: استفاده از سجع (زنده‌اند، ژنده‌اند)- استفاده از احادیث، آیات و اشعار در میان سخن- استفاده از واژه آرایبی
(چه) (دو مورد کافی است، هر مورد ۰/۲۵)

پ) اشاره به سیر و سلوک عارفانه و تربیت نفس انسانی (۰/۵)

۲۲- تاریخ ادبیات: مولوی از شاخص‌ترین شاعران عارف است (۰/۲۵) که در دو محور اندیشه (۰/۲۵) و احساس (۰/۲۵) آثار جاودانه‌ای پدید آورد. مثنوی معنوی (۰/۲۵) و دیوان شمس (۰/۲۵) او بسیاری از معارف بشری و مسائل عرفانی را بیان کرده است.

سبک‌شناسی: این غزل، ویژگی سبک عراقی را دارد. (۰/۲۵) ستایش عشق، ذهن‌گرایی، رواج روحیه عرفانی، آسمانی بودن عشق از ویژگی‌های سبک عراقی است. (یک مورد، ۰/۲۵)

موسیقی: بررسی بیت اول

پایه‌های آوایی	تی ز دَ وَم	تی ز دَ وَم	ران بَ رِ سَم	تا بَ سَ وا
	نی ست شَ وَم	نی ست شَ وَم	نان بَ رِ سَم	تا بَ رِ جا
وزن‌واژه	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن	مفتعلن
خوشه‌های هجایی	- U U -	- U U -	- U U -	- U U -

پایه‌های آوایی: (۰/۲۵) وزن‌واژه: (۰/۲۵) خوشه‌های هجایی: (۰/۲۵)

